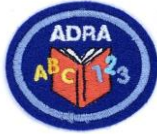

VEŠČINA:

ADRA-pismenost

IME in PRIIMEK stezosledca/stezosledke:
VEŠČINA opravljena:
NAŠITEK podeljen:

ZAHTEVE

	DATUM	OCENJEVALEC
Zna pojasniti pojem pismenost.		
Predstavi dve ali tri organizacije, ki v Sloveniji spodbujajo opismenjevanje ali zagotavljajo pismenost otrok in odraslih.		
Napiše kratko razmišljanje o pomembnosti pismenosti.		
Naredi vsaj tri od navedenih aktivnosti (obkroži): <ul style="list-style-type: none"> • Pomaga nekemu prebrati krajšo knjigo ali kratko zgodbo. • Prebere kratko zgodbo skupini majhnih otrok in se z njimi pogovori o njej. • Naredi 10 jezikovnih kartic s preprostimi besedami in ilustracijami ali slikami ter jih da nekemu, ki se uči brati. • Prebere več poglavij iz Svetega pisma starejši osebi, ki jo pozna, ki je slepa ali ne zna brati. • V svoji šoli, sobotni šoli ali cerkvi v 5-minutni predstavi, kaj se je naučil/-a o pismenosti. 		
Izbere tri besede razloži, kako bi nekoga naučil/-a, kaj pomenijo besede in kako jih črkovati.		

POMOČ PRI UČENJU:

<https://youth.adventist.org/Ministries/Pathfinders/Honors/agentType/View/HonorID/986/Literacy>

5. Naredi vsaj tri od navedenih aktivnosti (obkroži):

- Pomagaj nekemu prebrati krajšo knjigo ali kratko zgodbo.
- Preberi kratko zgodbo skupini majhnih otrok in se z njimi pogovori o njej.
- Naredi 10 jezikovnih kartic s preprostimi besedami in ilustracijami ali slikami ter jih daj nekemu, ki se uči brati.
- Preberi več poglavij iz Svetega pisma starejši osebi, ki jo poznaš, ki je slepa ali ne zna brati. To lahko narediš v enem ali več obiskih.
- V svoji šoli, sobotni šoli ali cerkvi v 5-minutni predstavi, kaj si se naučil/-a o pismenosti.

TEORIJA

Pismenost je sposobnost branja in pisanja ter, po terminologiji Unesca, zmožnost razumevanja vsakdanjih sporočil. Stopnja pismenosti države ali regije je glavno merilo pri določanju vrednosti človeškega kapitala, saj je pismene ljudi ceneje izučiti kot nepismene; višja pismenost pa pomeni tudi več priložnosti za zaposlitev.

Pojem pismenosti se nanaša na trajno sposobnost posameznikov, da uporabljajo (ustne in pisne) dogovorjene sisteme simbolov za sprejemanje, razumevanje, tvorjenje in uporabo besedil za življenje v današnji družbi. Taka sposobnost se začne razvijati že v zgodnjem otroštvu, v ožjem družinskem okolju, med usvajanjem sposobnosti govora in poslušanja ter neformalnim uvajanjem v svet pisanja in branja. Nadalje se razvija v šolskem obdobju, med začetnimi formalnimi procesi šolskega opismenjevanja, to je usvajanja osnovnih veščin pisanja in branja, in nato med razvijanjem funkcionalne pismenosti ter sposobnosti učenja z branjem. Proces razvijanja pismenosti traja vse življenje.

Razvoj pismenosti

Z uvedbo obveznega šolstva v 18. stoletju je pismenost začela izgubljeni status spretnosti privilegirane manjšine in je tako postala nuja za vsakega posameznika. Danes družba, ki velja za nepismeno ali polpismeno, velja za nerazvito. Pismenost določa prag civiliziranosti in je že skorajda samoumevno, da razviti svet pri vprašanju o odstotku pismenosti zapisuje številke, ki so blizu 100.

Razumevanje pismenosti se spreminja. Nekaj desetletij nazaj je pisati pomenilo pisati z roko s svinčnikom, nalivnikom in nato s kemičnim svinčnikom; strojepisci, publicisti in znanstveni pisci pa so uporabljali tipkovnice na pisalnih strojih. Dandanes je uporaba svinčnika za pisanje redka; na roke pišejo pravzaprav le še šolajoča se mladina, pisci grafitov, kaligrafski pisci in sleherniki v pismih za posebne priložnosti (smrt, poroka, rojstvo otroka) in seveda takrat, ko nas tehnologija pusti na cedilu. Vsakdanja pisna sporočila danes tipkamo, največkrat v mobilne telefone kratka sporočila (SMS) in v računalnik. Med pisne spretnosti je mogoče šteti tudi komunikacijo z avtomatskimi napravami, ki jih upravljamo s tipkami preko zaslonkih menijev (nastavitvev in izbira TV-programa, naročanje kave, kupovanje vozne karte, izposoja kolesa, dvigovanje denarja, plačevanje parkirnine, plačevanje nakupa v trgovini z avtomatsko blagajno itd.), in podobne opravke od doma preko računalnika. Zagotovo se bo pojem pismenosti v prihodnje še zelo spreminjal in prav mogoče je, da nekega dne pismenosti ne bomo več povezovali z ročnimi spretnostmi, kot so pisanje, tipkanje in menijsko izbiranje.

8. september je od leta 1966 mednarodni **dan pismenosti**, ki opozarja na to, da je kljub današnjemu razvoju stopnja pismenosti v mnogih državah sveta še vedno izrazito nizka. Največ nepismenih je v Saharski Afriki ter južni in zahodni Aziji.

Vrste pismenosti

Kriteriji pismenosti se razlikujejo od družbe do družbe, poudarjena je zlasti recepcijska sposobnost, tj. branje in razumevanje, manj pa sposobnost tvorjenja informacij.

Pogosto se poleg veščine branja in pisanja upoštevajo tudi druge spretnosti, kot sta uporaba računalnika ali sposobnost računanja (**matematična pismenost**), saj mnogi ljudje ne znajo brati črk, znajo pa brati številke in se kljub temu, da ne znajo brati, lahko v omejenem obsegu naučijo uporabljati računalnik. Vedno več informacij je namreč slikovne, zvočne in filmske narave.

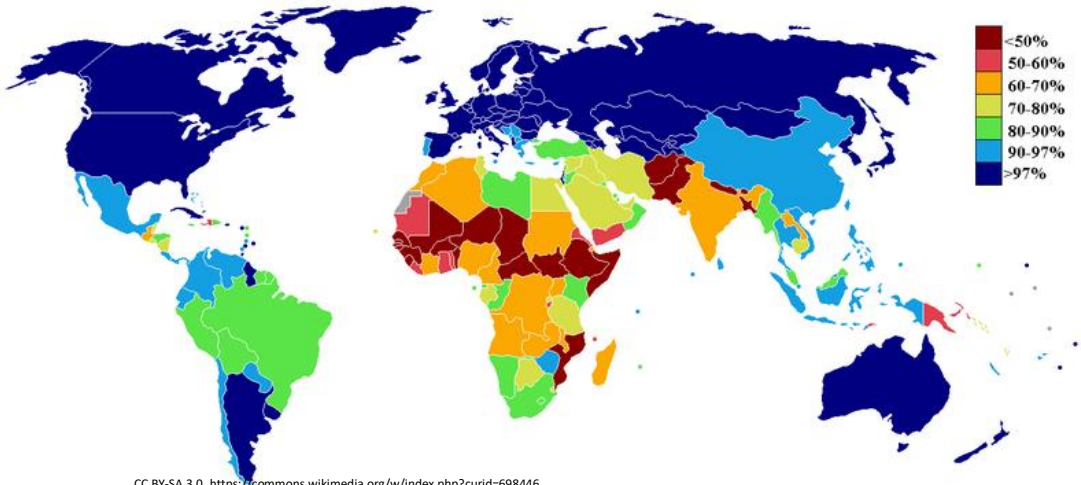
Novе oblike pismenosti, ki jih je omogočil napredek tehnologije, so **medijska pismenost** (kompetence, ki omogočajo ljudem ustvarjanje, ocenjevanje in analiziranje sporočil v medijih), **računalniška pismenost** (sposobnost uporabe računalnikov in računalniške tehnologije), **informacijska pismenost**, **elektronska pismenost** (spretnost komunikativnega izkoriščanja celotnega potenciala elektronskih medijev), **glasbena pismenost** (sposobnost branja not ali celo komponiranja), **kartografska pismenost** (sposobnost orientiranja po zemljevidu, vpisovanje geografskih podatkov v javno dostopne zemljevide na spletu, kot sta npr. Google Earth ali Geopedija), **ekološka pismenost**, **kulturna pismenost**, **državljska pismenost** idr.

Izraz **nova pismenost** zajema take spretnosti, kot so sestavljanje SMS-ov in komunikacija po e-pošti, pisanje bloga, postavitve in vzdrževanje spletnih strani, komentiranje spletnih objav, sodelovanje v socialnih omrežjih (Facebook, YouTube ipd.), snemanje, postavitve in objavo slik, videa in glasbe, pisanje in objavljanje leposlovja, npr. fanovskega pisanja.

V preteklosti je bila v ožjem pomenu opredeljena kot sposobnost branja in pisanja, danes pa zaobjema pojem celo vrsto veščin in znanj:

bralne, pisne, računske, računalniške, zgodovinsko-kulturne, znanstveno-tehnološke, filozofsko-kritične, moralne, estetsko-umetniške, državljanske, zdravstvene in družbeno-komunikacijske. Govorimo torej o mnogopismenosti. Zaradi procesov globalizacije, emigracije in premikanja populacij, ki prinašajo s seboj zahtevo po poznavanju več jezikov in njihovih pisnih sistemov, lahko pojmu mnogopismenosti dodamo še pojem večjezične pismenosti.

Nepismenost po svetu

Čeprav je človeštvo pisavo izumilo pred več tisočletji (prvi teksti so se pojavili 3400 let pred našim štetjem v Mezopotamiji), sta se pisanje in branje kot javni dobrini le počasi širili med ljudmi. Po podatkih spletne strani [Our World in Data](#) je leta 1820 znalo brati in pisati le 12 odstotkov ljudi, zdaj pa je pismene okoli 86 odstotkov svetovne populacije.

Jezik za posameznika predstavlja orodje za komunikacijo, vseživljenjsko učenje in vključenost v družbo ter v delovno okolje. Prav tako pa je jezik tesno povezan z identiteto, kulturo, svetovnimi nazori in izkustvenimi sistemi.

Danes na svetu obstaja okoli 7000 živih jezikov, med njimi je kar 5000 avtohtonih, prav tako pa je avtohtona večina od 2680 ogroženih jezikov po svetu. Po dosegljivih podatkih v Evropi obstaja približno 225 avtohtonih jezikov.

Danes kar 40 odstotkov ljudi na svetu nima dostopa do izobraževanja v jeziku, ki ga govorijo ali razumejo, zato obstaja potreba za izboljšanje pismenosti najranljivejših jezikovnih in družbenih skupin z vzpostavitvijo jezikovno in kulturno relevantnih politik in praks.

Večina nepismenih odraslih živi v južni Aziji, zahodni Aziji in podsaharski Afriki. Od vseh nepismenih odraslih na svetu je skoraj dve tretjini žensk.

Ena najnižjih stopenj pismenosti na svetu najdemo v Nigru, kjer lahko nekaj več kot 19 % odraslih bere in piše. Več kot četrtnina moških v tem narodu je pismenih, medtem ko je le 11% žensk pismenih.

Južni Sudan je še en narod z zelo nizko stopnjo pismenosti - le 26,8 %. Skoraj 35 % prebivalcev moških je pismenih, medtem ko le 19,2 % prebivalk države lahko bere in piše.

Gvineja ima tudi nizko stopnjo pismenosti pri 30,4 %. Ponovno se opazijo razlike med spoloma, saj je več kot 38 % moških pismenih, medtem ko je manj kot 23 % žensk pismenih.

Dežele globalnega severa imajo višjo stopnjo pismenosti, razmerje pismenih moških in žensk pa je bolj uravnoteženo.

*Nepismenost je podobna svetu s samo enim vhodom, in ko vstopimo, ni tam ničesar. Pismenost me je rešila tega temnega sveta. Odklenila mi je tisoč vrat, skozi katera lahko vstopim. **Ernest Carr***

Nepismenost v Sloveniji

Stopnja nepismenosti na Slovenskem je v 18. stoletju znašala približno 97 odstotkov. S splošno šolsko naredbo iz leta 1774, ko je šolanje postalo obvezno, pa je pismenost začela izgubljati status spretnosti privilegierane manjšine. Tako je leta 1870 v šolo hodil že vsak sedmi otrok – stopnja nepismenosti je znašala 60 %. Leta 1887 se je šolal že vsak tretji otrok, stopnja nepismenosti pa se je iz leta v leto manjšala. Leta 1880 je znašala 39 %, ob koncu 19. stoletja 25 %. V začetku 20. stoletja je stopnja padla že na 15 %, kar je bilo približno 270.000 prebivalstva. Zadnji popis prebivalstva, ki je spraševal o pismenosti oziroma nepismenosti je bil leta 1991. Tedaj je bilo ugotovljeno, da je bilo takrat med ljudmi, starimi 10 let ali več, nepismenih približno 0,44 odstotka, kar je 7559 ljudi; ženskega nepismenega prebivalstva je bilo za 0,1 % več od moškega. Vprašanje o pismenosti je bilo postavljeno samo osebam, ki so dokončale manj kot 3 razrede osnovne šole. Popisovalec je odgovor vpisal na osnovi izjave popisane osebe, pri tem pa je veljalo, da je pismen tisti, ki zna brati in napisati sestavek iz vsakdanjega življenja oz. tisti, ki zna prebrati in napisati pismo.

Ob popisu prebivalstva iz leta 2002 v Sloveniji o nepismenosti niso več spraševali, ker ta pojav za Slovenijo ni več statistično značilen, poleg tega pa je osnovnošolsko izobraževanje že več desetletij obvezno, a vendar je mednarodna raziskava pismenosti odraslih iz leta 1998, ki so jo izvedli pod okriljem Andragoškega centra Slovenije, razkrila, da je 77 odstotkov odraslih v Sloveniji s svojimi pismenimi spretnostmi pod mednarodnim povprečjem.

Raziskava spretnosti odraslih PIAAC (2013–2015) je pokazala, da so odrasli v Sloveniji v aktivni dobi med 16. in 65. letom pod mednarodnim povprečjem na vseh merjenih področjih spretnosti (besedilne, matematične in reševanje problemov). Ocenjeno je, da več kot 400.000 odraslih v Sloveniji dosega le najnižje ravni besedilnih

in matematičnih spretnosti, kar nakazuje, da gre za množični pojav, ki terja celovit pristop.

Evropsko povprečje nepismenosti je bilo že od nekdaj ugodnejše. Leta 1770 je bila stopnja nepismenega prebivalstva 85 odstotkov. Tri desetletja pozneje (1800) je bilo nepismenega prebivalstva za 60 %, leta 1870 25 % in na začetku 20. stoletja za 10 %, kar je približno 5 % manj kot na Slovenskem.

Delovanje ADRA na področju pismenosti

ADRA Togo

ADRA Malavi

ADRA Čad

ADRA Madagaskar

ADRA je Adventistična dobrodelna in razvojna organizacija, ki obsega več kot 120 lokalnih pisarn po svetu. Ena izmed njih je tudi ADRA Slovenija. ADRA kot mreža deluje na 4 glavnih področjih: na področju zdravja, izobraževanja, zagotavljanja osnovnih sredstev za preživetje in odziva na humanitarne katastrofe in nesreče.

Za ADRA mrežo izobraževanje pomeni enega ključnih sektorjev za zagotavljanje trajnostnega razvoja, razvoja potenciala posameznikov in zagotavljanja splošne blaginje ljudi.

ADRA se je v letu 2018 dotaknila več kot milijon ljudi in podprla več kot 190 programov in projektov na področju izobraževanja.

Programi so obsegali:

- pomoč pri dostopu do primarne, sekundarne in terciarne izobrazbe
- zagotavljanje šolskih potrebščin, uniform in ostalih potrebnih materialov
- poučevanje pismenosti in računanja za odrasle
- zagotavljanje tehničnega in poklicnega izobraževanja.

EVERY CHILD EVERYWHERE IN SCHOOL – VSAK OTROK POVSOD V ŠOLI

Vsak otrok povsod v šoli je globalna kampanja ADRA, ki se zavzema, da imajo vsi otroci na svetu dostop do osnovne in srednješolske izobrazbe.

**EVERY CHILD.
EVERYWHERE.
IN SCHOOL.**

Zakaj prav ta kampanja?

Vsak otrok, povsod, ima pravico do izobraževanje. Po svetu je trenutno 262 milijonov otrok, ki jim je ta pravica odvzeta. Otrok, ki se ne more izobraževati, je bolj dovzeten za trgovino z ljudmi, rekrutiranje s strani milic in vojske. Prav tako pa se izredno poveča tveganje za zgodnjo poroko in najstniško nosečnost. S to kampanjo želimo opozoriti in omogočiti otrokom po vsem svetu - tudi otrokom iz vojnih območij, otrokom iz oddaljenih vasi, otrokom, ki živijo pod pragom revščine kot tudi otrokom, ki so zaradi svoje etnične pripadnosti, spola ali invalidnosti podvrženi diskriminaciji.

Video: <https://inschool.adra.org/resources>

Kampanjo lahko podpiše vsak, ki je star nad 13 let na tem naslovu:

<https://inschool.adra.org/sl/podpisite-peticijo>

DANES KAR
262 MIO OTROK
NI ŠLO V ŠOLO!

Pridružite se globalnemu gibanju, ki se
zavzema za pravice otrok in
podpišite peticijo na
www.adra.org/InSchool

Humanitarno društvo ADRA Slovenija izvaja in je izvajala programe na področju izobraževanja tako v Sloveniji kot v tujini.

- **V Sloveniji:**

Opismenjevanje begunskih žensk/ učenje slovenščine – učenje branja in pisanja v latinici.

Pomoč otrokom s šolskimi potrebščinami za zagotovitev materialnih dobrin za kvalitetno izobraževanje, ki seveda zajema tudi pismenost. V času COVID-19 tudi zagotavljanje elektronske opreme.

- **V tujini:**

Črna gora

Izobraževanje žensk v Črni gori na različnih področjih, tudi računalniški pismenosti (uporaba osnovnih programov MS Office)

Burundi

Cilj projekta v Burundiju je bil postaviti šolo in omogočiti vsaj 300 otrokom obiskovanje šole, v njihovi bližini. Projekt je zajemal tudi

program pismenosti za 300 otrok in tako povečal pismenost v provinci. V provinci Kabingu veliko deklic in dečkov ni obiskovalo šole zaradi dolgega prevoza do prve šole, nevarne poti do šole (posebej za deklice), skupnih toaletnih prostorov, stroškov nakupa knjig in potrebe po pomoči v domačem gospodinjstvu. Vse to je pripomoglo k nepismenosti otrok v regiji in izredno zmanjšanih možnostih za iskanje zaposlitve kot tudi opravljanje dela doma (kmetijstvo).

MOJI ZAPISKI:
